

TÕRVA VALLA EELARVESTRAATEEGIA
2023-2027

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS.....	3
1.1. Ülevaade eelarvestrateegia koostamisest.....	3
1.2. Eesti riigieelarve ja majandusprognoos.....	3
1.3. Kohalike omavalitsuste eelarvepositsioon.....	5
2. TULUBAASI ÜLEVAADE JA PROGNOOS.....	6
3. KULUDE ÜLEVAADE JA PROGNOOS.....	9
4. PÕHITEGEVUSE TULEMI PROGNOOS.....	10
5. INVESTEERIMISTEGEVUS.....	11
6. FINANTSEERIMISTEGEVUS.....	13
7. SÕLTUVATE ÜKSUSTE FINANTSTEGEVUSE ÜLEVAADE JA PROGNOOS.....	14
8. FINANTSDISTSIPLIIN.....	15
9. EELARVESTRAATEEGIA TÄITMISEGA SEOTUD RISKID JA NENDE MAANDAMINE	16
LISA 1 Tõrva valla eelarvestrateegia 2023-2027.....	17
LISA 2 Tõrva valla sõltuvate üksuste eelarvestrateegia 2023-2027.....	19
LISA 3 Arvestusüksuse eelarvestrateegia 2023-2027.....	21

1. SISSEJUHATUS

Valla finantspoliitikas tuleb lähtuda tasakaalustatud ja jätkusuutlikust arengupõhimõttest. Investeeringutega soovitakse saavutada sääst juhtimis- ja majanduskuludes ning kohustisi ei võeta põhitegevuse kulude katteks. Prioriteet on saavutada projektide kaudu valla arengusse vallaelarve välise lisaraha kaasamine.

Alates 2022 aastast on majandusolukord väga kiiresti muutunud. Muutuvates oludes koostatud eelarve prognoosimisel peab eelkõige ette nägema ohtusid, mida võivad majandusele põhjustada sõja mõjud.

1.1. Ülevaade eelarvestrateegia koostamisest

Eelarvestrateegia koostamise eesmärgiks on kindlustada eelarvepoliitika jätkusuutlikkus pikemaajaliselt. Vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusele koostatakse eelarvestrateegia arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks, kavandatavate tegevuste finantseerimise planeerimiseks. Eelarvestrateegia hõlmab vähemalt nelja eelseisvat eelarveaastat. Eelarvestrateegia koostamise lähtealuseks on majandusprognoosid ja selles kajastatakse:

- kohaliku omavalitsuse üksuse majandusliku olukorra analüüsi ja prognoosi eelarvestrateegia perioodiks.
- eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksvaks aastaks kavandatud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse tulud, eeldatavad põhitegevuse kulud, investeerimistegevuse eelarveosa olulisemad tegevused ja investeringud koos hinnangulise kogumaksumuse prognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega, eeldatavad finantseerimistegevuse mahud ning likviidsete varade muutus;
- ülevaade kohaliku omavalitsuse üksuse ja temast sõltuvate üksuste majandusolukorrast;
- kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse tegelik netovõlakoormus eelnenud aastal, jooksvaks aastaks prognoositud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositav netovõlakoormus iga aasta lõpu seisuga.

1.2. Eesti riigieelarve ja majandusprognoos

Eesti Panga värske majandusprognoosi järgi pöördub Eesti majandus uuesti kasvule 2024 aastal, kuid pärast kaheaastast langusperioodi kujuneb taastumine aeglaseks. Samas on väga kiire hinnatõus Eestis läbi saanud. Selle aasta majanduslanguseks prognoosib keskpank 2,2% ja järgmise aasta majanduskasvuks 1,4%. Hinnatõus Eestis on 2023. aasta keskmisena eeldatavasti 9,4% ja 2024. aastal 3,4%.

Majanduse seis on tavapärasest kehvem, kuid kõik sektorid pole sama halvas olukorras. Suuremad tagasilöögid on tabanud tööstussektorit, millel on tulnud hakkama saada tarneprobleemide, peamiste eksporditurgude languse, vahetuskursi kallinemise ja tootmiskulude tõusuga. Tellimuste vähesuse tõttu on tööstussektoril tulnud ka töötajate hulka vähendada, samas

kui teenuste sektoris on hõive püsinud kasvutrendil. Raskused eksportivas sektoris kanduvad edaspidi üle majanduse tervikpilti ning töötus suureneb senise majanduslanguse tagajärjel 2024. aastal 8%ni. Tööotsijate arvu kasv toob omakorda kaasa palgakasvu aeglustumise. Palgakasv jääb kahel järgmisel aastal 6% lähedusse.

Majandus hakkab 2024 aastal tasapisi kosuma. 2023.a langeb majandus varem prognoositust enam ehk 2,2% ning pöördub pärast kaheaastast langusperioodi tagasi kasvule 2024. aastal. Majanduse viib kasvule ostujõu paranemine nii Eestis kui ka eksporditurgudel, kuid ostujõu visa taastumine võimaldab järgmisel aastal saavutada üksnes 1,4% suuruse majanduskasvu. Erinevalt Eestist, kus intressitõusude mõju jõuab ujuva intressi tõttu laenuklientideni väga kiiresti, kandub rahapoliitika karmistumise täismõju euroalale tervikuna märksa pikema aja jooksul. See raskendab nõudluse taastumist Eesti eksportijate jaoks olulistel välisurgudel. Nõudluse kasvu piirav mõju on ka sellel, et riigid on pärast kriise võtnud suuna eelarvetoet vähendamisele. Mõnevõrra kiiremat, 4% suurust majanduskasvu võib Eestis oodata 2025. aastal.

Inflatsioon jätkab aeglustumist. Mitmete kulusurvetee leevenemine, ennekõike tööstus- ja toidutoormete, energia ja transpordi hinnalanguse näol ning intressitõusud on asunud tarbimiskulutuste kasvu piirama. Selle tagajärjel on ka hinnakasv märkimisväärselt aeglustunud. Hinnakasvu aeglustab ka euro vahetuskursi kallinemine. 2023.a. augustiks 4,6%ni alanenud tarbijahindade inflatsioon jääb 4-5% vahele selle aasta lõpuni. 2024. aastal kallineb tarbijakorv 3,4%, kusjuures suurem osa hinnakasvust tuleb käibemaksu tõusust. 2025. aastal on oodatavaks inflatsiooniks 1,9%. Heitlikkus energia- ja toidutoormete turul tekitab paraku ebakindlust, milliseks inflatsioon kujuneb ettevaates.

Riigieelarve kordategemiseks pikemas plaanis on mitu olulist põhjust. Kui eelarve tasakaalu püsivalt parandavaid otsuseid ei tehta, siis jääb riigieelarve tulevastel aastatel ulatuslikku puudujääki. Riigivõla intressikulu suureneb võlakooormuse kasvu tõttu, aga lisaks võib laenuintress kallimaks minna riigireitingu halvenemise tõttu. Suurenev intressikulu koos kasvavate vajadustega muudeks kuludeks (mh sotsiaal- ja riigikaitse, tervishoid, haridus) teevad aja möödudes tasakaalulähedase eelarveni jõudmise üha keerulisemaks. Seejuures tähendab püsiv puudujääk ka kehtvat survet hindade tõusuks, mis mõjutab halvasti Eesti konkurentsivõimet. Mõistlik oleks kokku leppida sammud riigieelarve puudujäägist väljumiseks ning neist kinni pidada. See on oluline, kuna teadmatus eelseisvatest maksumuudatustest teeb ettevõtetele investeerimisplaanide tegemise raskemaks ja see kahjustab majanduse kasvuvõimekust.

Majanduskasvu kindlustamine eeldab tööd konkurentsivõimega. Eesti ettevõtetele on tulnud ja tuleb ka edaspidi hakkama saada konkurentidest kiirema kulude kasvuga. Sellega hakkamasaamiseks on tarvilik jätkata tootmis- ja äriprotsesside tõhustamisega — tootlikkuse näitajate alusel on Eestil selles veel palju arenguruumi. Riik võiks aidata uute kontaktide leidmisel neid majandusharusid, mis kannatasid sõja puhkemise järel seniste tarnekanalite hävimise ja peamiste eksporditurgude halva olukorra tõttu. Majanduse pikaajalise kasvuvõimekuse tõstmisel on ettevõtluskeskkonna parandamisest ja administratiivsete tõkete eemaldamisest rohkem abi kui eelarvestiimulitest.

1.3. Kohalike omavalitsuste eelarvepositsioon

Valitsuse heaks kiidetud 2024. aasta riigieelarves prognoositakse kohalikele omavalitsusele uueks aastaks umbes 10% ehk 175 miljoni euro võrra suuremat tulumaksu laekumist.

Sellest 64 miljoni eest tulumaksu nähakse ette kohalike omavalitsuste tulubaasi ümber tõstetud matuse-, pikaajalise hoolduse- ning asendushoolduse toetuste asendamiseks, mida senini eraldati toetusfondist. Täiendavalt suunati nende ülesannete katteks 19 miljonit eurot tasandusfondile juurde.

„Kohalike omavalitsuste võimestamine ning nende finantsolukorra parandamine on jätkuvalt valitsuse üheks prioriteediks. Paraku aga riigi rahakoti väga kehva seisu tõttu ei olnud võimalik 2024. aasta riigieelarvesse kohalikele omavalitsustele täiendavat rahasüsti planeerida,“ nentis regionaalminister Madis Kallas. „Küll aga prognoositavalt suurenevad omavalitsuste põhitegevuse tulud võrreldes 2023. aastaga u 6% tänu tulumaksu suuremale laekumisele. Sellega pöördub omavalitsuste põhitegevuse tulude reaalkasv üle mitme aasta jälle positiivseks.“

Üldhariduskoolide õpetajate palgatõusuks eraldatakse 2024. aasta riigieelarvest täiendavalt 4,77%. Lasteaedade õpetajate palgatoetuseks eraldab riik omavalitsustele juurde 6,7% ehk ühe miljoni euro. Pikaajalise hoolduse reformiks nähakse omavalitsustele 2024. aastaks u 19 miljonit eurot enam kui 2023. aastal ehk kokku 58 miljonit eurot.

Muudatuse raames suurendatakse omavalitsuste tulumaksu laekumisi riiklikult pensionilt 16,3 miljonit eurot ja vähendatakse muudelt tuludelt tulumaksu 24,7 miljonit eurot. Sellest jääv vahe ehk 8,3 miljonit suunatakse tasandusfondi.

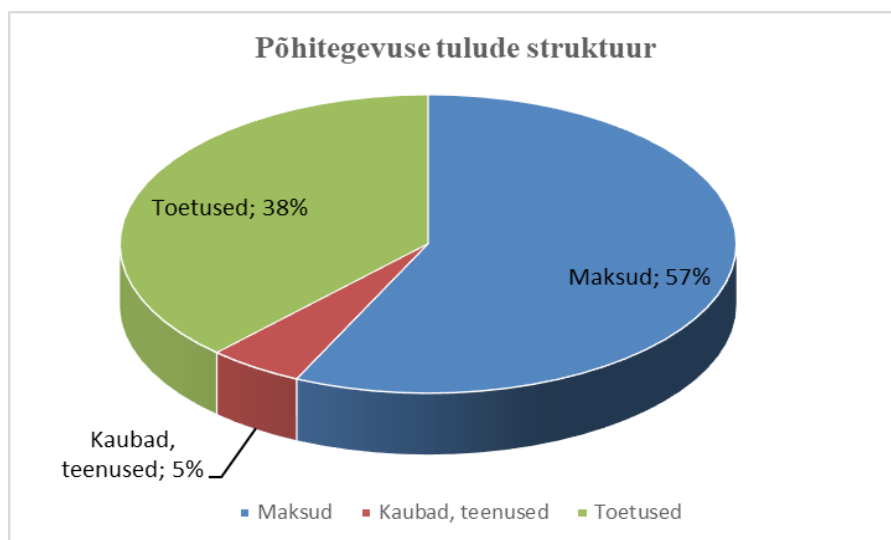
„Muudatuse eesmärk on olnud toetada täiendavalt väiksema jõukusega omavalitsusi, kelle majanduslik situatsioon on hetkel kõige keerulisem,“ selgitas regionaalminister Kallas.

Lisaks 2024. aastaks planeeritud tulubaasi muudatustele otsib regionaalminister koos kohalike omavalitsustega täiendavaid võimalusi, kuidas alates 2025. aastast suurendada ulatuslikumalt linnade ja valdade tulubaasi. Regionaalminister Madis Kallas on juba alates kevadest kohtunud kohalike omavalitsusi esindava Eesti Linnade ja Valdade Liiduga (ELVL), arutamaks omavalitsuste finantsvajadusi ning leidmaks üheskoos omavalitsusjuhtidega pikaajalisi ja jätkusuutlikke lahendusi nende finantsolukorra parandamiseks.

2023.a. sügisel asutakse ministeeriumi ja ELVLi koostöös neid ettepanekuid töögruppides läbi analüüsima, selgitamaks välja, milliste ettepanekutega liigutakse edasi 2025. aasta tulubaasi muudatusteks.

2. TULUBAASI ÜLEVAADE JA PROGNOOS

2024.a. tulud on prognoositud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumist saadud info alusel. **Suur osa toetusest tuleb 2024.aastal läbi tulumaksu.** 2024.a. laekub kohalikele omavalitsustele tulumaksu lisaks palgatulule ka pensionitulult. Palgatulult (deklareeritud brutopalk) laekub kov-idele tulumaksu 11,89% ja pensionitulult 2,5%. Pensionitulult laekuvast tulult 1,88% on arvestuslikult mõeldud hooldusreformi kulude katteks.

Joonis 1. Tõrva valla põhitegevuse tulude osakaal

Maksutulud moodustavad valla eelarves põhitegevuse tuludest üle 50%, millest omakorda kõige suurem maksutulu on üksikisiku tulumaks. Tulumaksu prognoosimine põhineb kolmel eeldusel - maksumaksjate arv, sissetulek ning tulumaksu laekumise ja sissetulekute suhe. Alates 2024.a. eraldatakse kohalikele omavalitsustele ka tulumaksu pensionitelt, mis on 2,5% pensioni summalt. Allpool on toodud tabel 2023.a. ja 2024.a. maksutulude struktuuri kohta.

Maksutulu:	2023.a	2024.a
Tulumaks (palk jm tulud)	5 444 000	5 700 000
Tulumaks pensionilt 2,5%	0	315 000

Maamaks

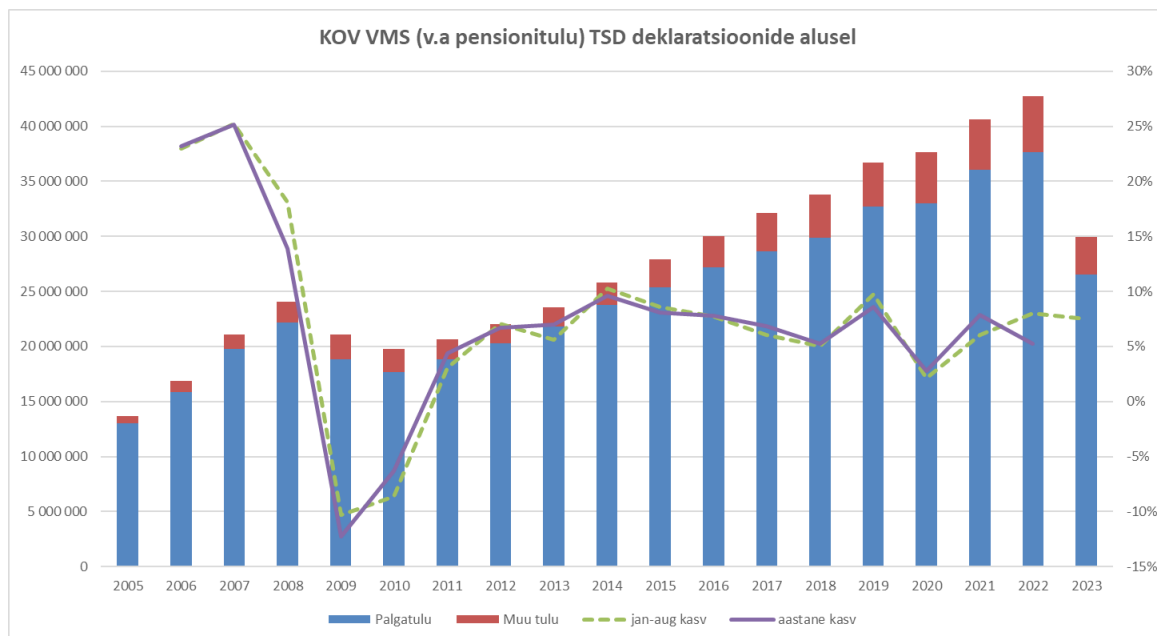
305 000

307 000

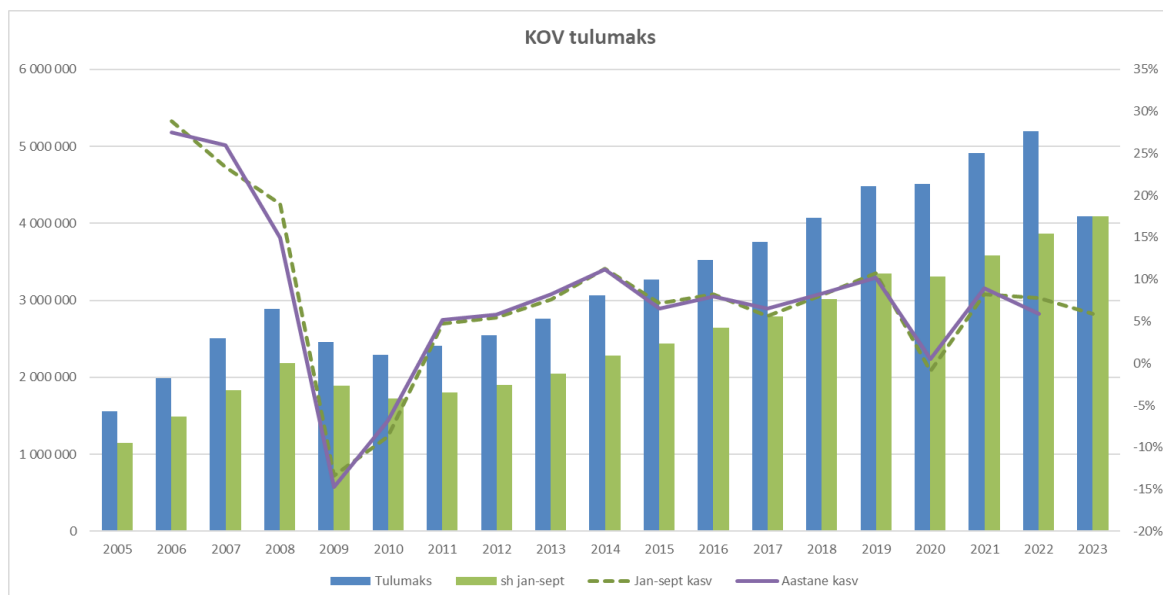
Maksutulude prognoos 2023-2027

	2022 tegelik	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos
Maksutulud	5 513 052	5 749 250	6 322 700	6 610 700	6 845 700	7 105 700
sh tulumaks	5 210 469	5 444 000	6 015 000	6 300 000	6 535 000	6 795 000
sh maamaks	302 338	305 000	307 000	310 000	310 000	310 000
sh muud maksutulud	246	250	700	700	700	700

Eelarvestrateegias on prognoositud igal järgneval aastal palgatulult tulumaksu laekumise tõusu 3- 4 %.

Joonis 2. Tõrva valla registris olevate maksumaksjate maksutulu 2005-2023 (2023.a. 9 kuud)

Joonis 3. Tulumaksu laekumine Tõrva valla eelarvesse 2005-2023 (2023.a. andmed 9 kuud)

Maamaks on riiklik maks, mis laekub kohaliku omavalitsuse eelarvesse.

Maa-amet viis 2022. aastal läbi Eestis asuvate maade ümberhindamise, et väärtus (**maksustamishinnad**) vastaksid ligikaudselt turuväärtusele.

2024.a. kehtivad maamaksu määramisel uued maamaksu määrad ja maksustamishinnad. Kui senini on maksimaalne maksumäär kuni 2,5% maa maksustamishinnast, siis alates 2024. aastast on maksimaalne maksumäär 1% uutest kehtestatud maksustamishindadest. Tõrva vallale laekuv maamaks 2024.a. väga ei muutu, arvestades uusi maksustamishindu. Maamaksu summa on keskmiselt 307 000 eurot.

Põhitegevuse tulude kogumahust moodustab kaupade ja teenuste müük eelarves ca 5%.

Kõige suurema osa kaupade ja teenuste müügist moodustavad haridusvaldkonna tulud. (laekumine teistelt omavalitsustelt koolitusteenuse eest ning lasteaiateenuste eest).

Tulud kaupade ja teenuste müügist prognoos 2023-2027

	2022 tegelik	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos
Tulud kaupade ja teenuste müügist	550 329	600 000	515 000	520 000	520 000	520 000

Kohalikele omavalitsustele eraldatud tasandus- ja toetusfondi mudel on muutunud. Muutus muudatusi antavate toetuste osas suur ei ole, seda muudab ainult hariduskuludeks ja toimetulekutoetuseks saadavad toetused. Hetkel on need jäetud 2024.aastal samale tasemele, mis 2023.aastal.

Allpool on toodud tabel 2023.a. ja 2024.a. tasandus- ja toetusfondi struktuuri kohta.

	2023.a	2024.a
<u>Tasandusfond:</u>		
Tasandusfond	953 532	1 140 000
Tasandusfond (elanike kahanemine v 2019.a.)	0	45 000
Tasandusfond (hoolduref.lävendi tagamiseks)	0	100 000

Tasandusfond (jaan.tulumaksu osa pensionilt)	0	24 000
<u>Toetusfond:</u>		
Hariduskuludeks	2 202 905	2 210 200
Koolieelse lasteasutuse õpetajate palgatoetus	82 917	82 917
Huvihariduse toetus	106 515	106 515
Teede korrashoiuks	228 723	228 723
Energiakulude leevenuseks	33 835	0
Sotsiaalvaldkond - hooldusvajadusega lapsel	12 717	0
Sotsiaalvaldkond - matusetoetus	22 718	0
Sotsiaalvaldkond - asendukodu ja järelhooldus	57 381	0
Sotsiaalvaldkond- pikaajaline hooldus (2023.a. 6 kuud)	213 983	0
Sotsiaalvaldkond - toimetulekutoetus	325 988	325 988
Tasandus- ja toetusfond kokku	4 241 214	4 263 343

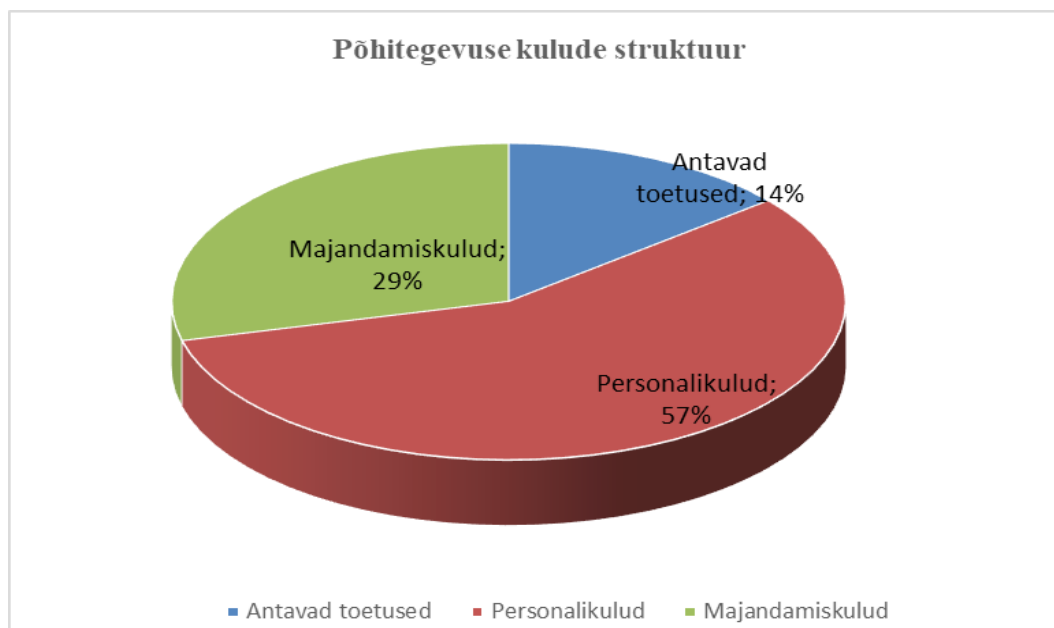
Tõrva valla eelarvesse laekuvate toetuste prognoos 2023-2027

	2022 tegelik	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos
Saadavad toetused tegevuskuludeks	4 030 971	4 564 424	4 269 000	4 360 000	4 360 000	4 360 000
sh tasandusfond	986 685	953 827	1 309 000	1 310 000	1 310 000	1 310 000
sh toetusfond	2 686 121	3 292 597	2 960 000	3 050 000	3 050 000	3 050 000
sh muud toetused tegevuskuludeks	358 165	318 000	0	0	0	0

Eelarvestrateegias pole aastatel 2024-2027 arvestatud eraldi põhitegevuseks jooksvatest projektidest laekuvate toetustega. Selliste toetuste tulud lülitatakse eelarves põhitegevuse tuludesse ja kuludesse lisaelarvetega või järgmise aasta eelarve menetlemise käigus, kui projektide tulud ja kulud on teada.

3. KULUDE ÜLEVAADE JA PROGNOOS

Põhitegevuse kulud liigitatakse järgmiselt: antavad toetused (sh sotsiaaltoetused), personalikulud, majandamiskulud ja muud kulud. Alates 2024.a. põhitegevuse kulude struktuur mõningal määral muutub, kuna hooldusreformi raames käsitletakse valla poolt hoolduseks kantavad summad antud toetusena (enne seda teenuse ostmisena, mis oli majandamiskulu).

Joonis 4. Tõrva valla põhitegevuse kulude struktuur

Tõrva valla põhitegevuse kulude prognoos 2021-2026

Kulude eelarves toetustena käsitletakse **sotsiaaltoetuseks ja muude tegevuste toetuseks** antavaid summasid. 77% antavatest toetustest moodustavad sotsiaalvaldkonna toetused ning 23% on toetused kultuuri ja hariduse valdkonnas tegutsevatele asutustele ning isikutele.

Personalikulude prognoosimisel on lähtutud sellest, et 2024-2027 aastal personalikulude osas prognoositud vähesel määral iga-aastane kasv ca 1%. Nendel aastatel pole arvestatud projektitoetuste raames palgatud personalikulu (2023.a. tegelikes kuludes on need arvestatud). Samas on palgasurve ühiskonnas suur. Vähesel määral saaks töötasude tõusu teha nõ efektiivsuse arvelt, vaadates üle personali struktuuri. Personalikulud moodustavad eelarvestrateegia perioodil ca 57-59% põhitegevuse kuludest.

Majandamiskulud moodustavad põhitegevuse kulude eelarvest ca 30%. Aastatel 2023-2027 on prognoositud eelarvestrateegias majandamiskulud 4 aasta jooksul väikse tõusuga. 2023.aastaga võrreldes on tabelis majandamiskulude vähenemine. Seda põhjustab kulude struktuuri muutus (hooldusreformi kulud on toetuste alla viidud) ning 2023.a. on eelarves ka aasta jooksul laekunud projektitoetuste kulud, mida aastatel 2024-2027 ei ole näidatud.

	2022 tegelik	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos
Põhitegevuse kulud kokku	9 730 435	10 247 173	10 450 000	10 690 000	10 830 000	10 950 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	943 372	821 798	1 450 000	1 480 000	1 520 000	1 540 000
Muud tegevuskulud	8 787 063	9 425 375	9 000 000	9 210 000	9 310 000	9 410 000
sh personalikulud	5 298 425	6 076 682	6 505 000	6 100 000	6 150 000	6 200 000
sh majandamiskulud	3 486 422	3 328 693	2 900 000	3 050 000	3 100 000	3 150 000

Muud kulud	2 215	20 000	50 000	60 000	60 000	60 000
------------	-------	--------	--------	--------	--------	--------

4. PÕHITEGEVUSE TULEMI PROGNOOS

Põhitegevuse tulem (põhitegevuse tulude ja kulude vahe) on eelarvestrateegia prognoositavatel aastatel positiivne. Positiivne tulem peaks ära katma vähemalt olemasolevate laenude teenindamise kulud (laenu põhiosa tagasimaksed ja intressikulud. Samuti saab positiivset tulemit kasutada investeeringute finantseerimiseks.

Tõrva valla põhitegevuse tulemi prognoos 2024-2027

	2022 täitmine	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos
Põhitegevuse tulud kokku	10 175 590	10 939 674	11 121 700	11 505 700	11 740 700	12 000 700
Põhitegevuse kulud kokku	9 730 435	10 247 173	10 450 000	10 690 000	10 830 000	10 950 000
Põhitegevuse tulem	445 155	692 501	671 700	815 700	910 700	1 050 700
Finantskulud (-)	59 941	158 000	250 000	225 700	200 000	175 000
Laenu maksed (-)	415 080	415 100	515 000	515 000	550 000	560 000

5. INVESTEERIMISTEGEVUS

Investeeringustegevuse põhiosa moodustab põhivarade soetused, samuti valla poolt toetusena antavad summad sihtfinantseerimiseks (toetus põhivara soetuseks). Investeeringustegevuse kulud on ka finantskulud (laenude intressid).

Investeeringustegevuse prognoos 2023-2027

	2022 tegelik	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos
Investeeringustegevus kokku	-570 363	-1 269 280	-850 000	-1 185 700	-480 000	-905 000
Põhivara müük (+)	47 503	500 000	245 000	50 000		
Põhivara soetus (-)	-664 442	-570 280	-1 615 000	-2 215 000	-465 000	-1 035 000
<i>sh projektide omaosalus</i>	-146 763	-330 680	-780 000	-745 000	-215 000	-665 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	547 679	284 000	835 000	1 470 000	250 000	370 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-441 162	-1 325 000	-65 000	-265 000	-65 000	-65 000
Finantskulud (-)	-59 941	-158 000	-250 000	-225 700	-200 000	-175 000

Joonis 5. Investeeringustegevus valdkondade lõikes

Aastatel 2024-2027 Tõrva vallas kavandatavad suuremad investeeringud

	2023	2024	2025	2026	2024
Mulgi Elamuskeskuse rajamise sihtfinantseerimine	60 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	60 000				
Tõrva perearstikeskuse ehituse sihtfinanteerimine	600 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	600 000				
Hajaasustuse investeeringud	65 000	65 000	65 000	65 000	65 000
sh toetuse arvelt	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000
Helme kiriku ja linnuse varemete konserveerimine	169 920	65 000	65 000	65 000	65 000
sh toetuse arvelt	141 600	50 000	50 000	50 000	50 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	28 320	15 000	15 000	15 000	15 000
Kalmistu tänava parkla ja kõnnitee	0	0	0	70 000	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)				70 000	
Teede ja tänavate ehitus	60 000	110 000	110 000	110 000	110 000
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	60 000	110 000	110 000	110 000	110 000
Vanamõisa elamurajooni infrastruktuuri rajamine ja heakord	600 000	0	200 000	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	600 000		200 000		
Elamumajandus - Ukraina projekti korterite rek	93 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt	78 000				
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	15 000				
Terviseradade arendamine	20 000	60 000	40 000	40 000	40 000
sh toetuse arvelt	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		40 000	20 000	20 000	20 000
Kaasaegsete munitsipaal-üüriruumide rajamine	0	0	0	200 000	200 000
sh toetuse arvelt				200 000	
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)					200 000
Vanamõisa järve hüppetorni rekonstrueerimine	0	100 000	0	0	0
sh toetuse arvelt		65 000			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		35 000			
Tõrva Gümnaasiumi rekonstrueerimine	50 000	970 000	0	0	0
sh toetuse arvelt		650 000			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	50 000	320 000			
Tõrva Muusikakoolile ruumide kohandamine	15 000	30 000	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	15 000	30 000			
Hummuli kool rek (sh lasteaia ruumide ehitus)	100 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	100 000				
Tõrva kinohoone rekonstrueerimine (fassaad)	0	0	0	0	120 000
sh toetuse arvelt					100 000

sh muude vahendite arvelt (omaosalus)					20 000
Riidaja mõisa peahoone rekonstrueerimine ja arendamine kogukonna keskuseks	3 360	135 000	0	0	0
sh toetuse arvelt		60 000			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	3 360	75 000			
Tõrva Kõrtsihoone arendamine meelelahtus- ja vabaajakeskuseks	60 000	85 000	1 800 000	0	0
sh toetuse arvelt		20 000	1 200 000		
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	60 000	65 000	600 000		
Kaarsilla ehitus	0	0	0	0	500 000
sh toetuse arvelt					200 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)					300 000
KOKKU	1 896 280	1 620 000	2 280 000	550 000	1 100 000
sh toetuse arvelt	269 600	895 000	1 300 000	300 000	400 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	1 626 680	725 000	980 000	250 000	700 000

6. FINANTSEERIMISTEGEVUS

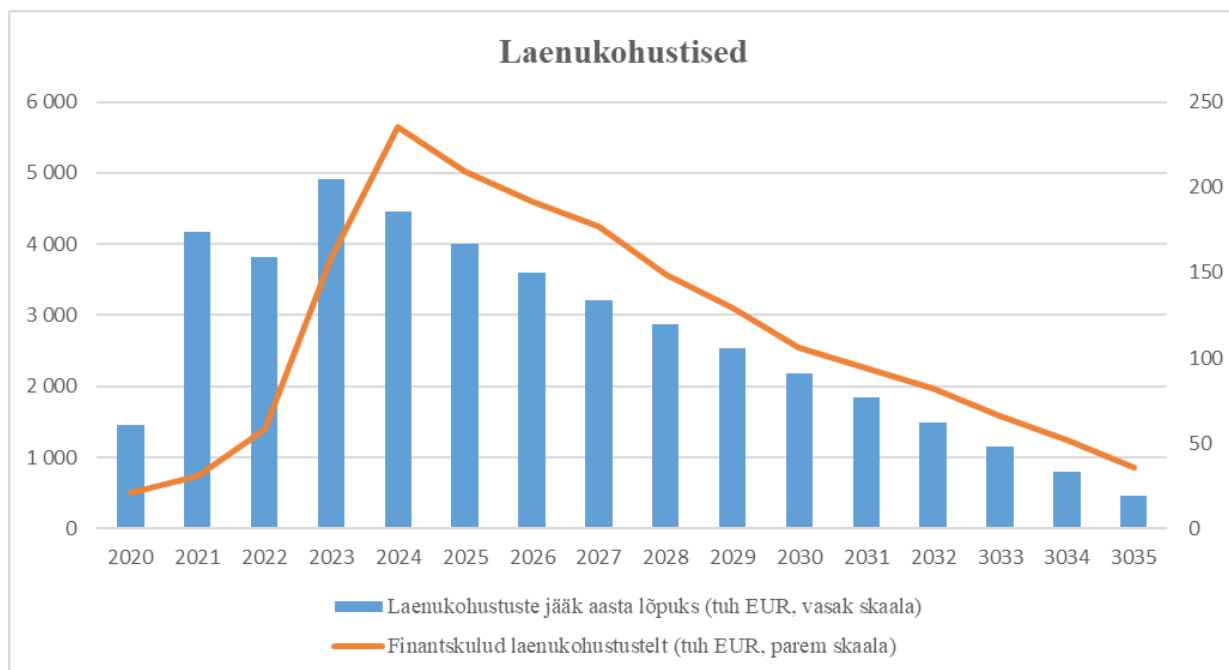
Finantseerimistegevusega tagatakse investeerimistegevuse rahastamine. Arvestama peab seda, et valla võlakoorumus hoitakse seadusega lubatud määral ja tagatakse olemasolevate maksekohustuste täitmine.

Tõrva valla finantseerimistegevuse prognoos 2023-2027

	2022 tegelik	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos
Finantseerimistegevus	-415 080	-415 100	-515 000	-515 000	-550 000	-560 000
Kohustiste võtmine (+)	0	1 000 000	650 000	885 000	119 300	414 300
Kohustiste tasumine (-)	-415 080	-415 100	-515 000	-515 000	-550 000	-560 000

Investeerimistegevuseks (kulude katmiseks) peab vald võtma laenu. Põhitegevuse tulemi arvelt saab katta ainult laenu tagasimaksed ja intresside tasumised. 2024.aasta investeeringute katteks võetav laen on 650 tuh eurot (millest 450 tuh on 2023.a. sõlmitud laenulepingu arvelt). Suurimaks finantseerimise objektiks on Tõrva Gümnaasiumi rekonstrueerimine, Riidaja mõisahoone rekonstrueerimine ja Tõrva kõrtsihoone rekonstrueerimise tööd.

Allpool olevas tabelis on välja toodud võimalik finantskulude kasv, kuna Euribori intressimäärad tõusevad.

Joonis 6. Tõrva valla laenukoormuse prognoos 2020-2035

7. SÕLTUVATE ÜKSUSTE FINANTSTEGEVUSE ÜLEVAADE JA PROGNOOS

Eelarvestrateegia koostamisel on arvestatud Tõrva valla sõltuvate üksustena AS Tõrva Tervisekeskus ja OÜ Tõrva Veejõud finantsnäitajaid.

AS Tõrva Tervisekeskus peamiseks teenuse osutamise liigiks on tervishoiualaste teenuste osutamine (koolitervishoid, ambulatoorne hooldusravi ning radioloogiateenuse osutamine) ja hooldusteenuse osutamine. Samuti saab OÜ Tõrva Tervisekeskus renditulu ruumide väljaüürimisest.

2020. aastal on planeeritud esmatasandi tervisekeskuste investeeringute kava raames rekonstrueerida hoone perearstidele. Rekonstrueerimistööd on planeeritud 2023. aastasse. Investeeringu suurus on ca 1,8 miljonit eurot, millest saadav toetus ca 640 tuh eurot. Omaosalus kaetakse asutuse poolt võetava laenuga ja Tõrva Vallavalitsuse poolt antava toetusega. Asutuse poolt võetava laenu summaks on 700 tuh eurot.

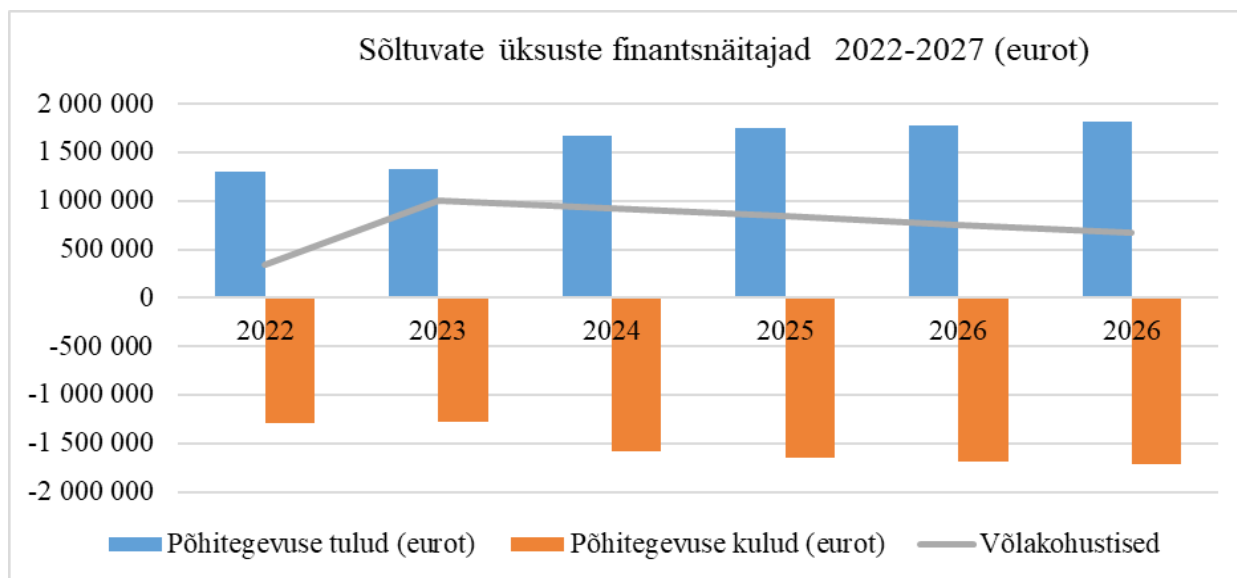
AS Tõrva Tervisekeskus põhitegevuse tulude ja kulude prognoos 2023-2027

OÜ Tõrva Tervisekeskus	2022 täitmine	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos
Põhitegevuse tulud kokku	874 040	906 500	1 245 000	1 326 000	1 348 000	1 384 000
Põhitegevuse kulud kokku	816 537	895 000	1 180 000	1 230 000	1 265 000	1 295 000
Võlakohustus aastalõpu seisuga	0	661 610	596 610	500 610	417 610	575 000

OÜ Tõrva Veejõud tegevusalaks on vee- ja kanalisatsiooniteenuse osutamine Tõrva vallas.

OÜ Tõrva Veejõud põhitegevuse tulude ja kulude prognoos 2023-2027

OÜ Tõrva Veejõud	2022 täitmine	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos
Põhitegevuse tulud kokku	428 466	419 000	422 000	425 000	428 000	430 000
Põhitegevuse kulud kokku	478 035	386 700	398 974	411 323	419 950	420 000
Võlakohustus aastalõpu seisuga	350 000	300 000	250 000	200 000	150 000	100 000

Joonis 7. Sõltuvate üksuste finantsnäitajate prognoos 2022-2027

8. FINANTSDISTSIPLIIN

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsdistsipliini hinnatakse eelkõige järgmise kahe näitaja alusel:

- **põhitegevuse tulem**, mis peab olema vähemalt 0 või positiivne;

Tõrva valla põhitegevuse tulemi prognoos 2023-2027

	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos
Põhitegevuse tulud	10 939 674	11 121 700	11 505 700	11 740 700	12 000 700
Põhitegevuse kulud	10 247 173	10 450 000	10 690 000	10 830 000	10 950 000
Põhitegevuse tulem	692 501	671 700	815 700	910 700	1 050 700

- **netovõlakoormus**, mis ei tohi olla suurem kui põhitegevuse tulude ja kulude kuuekordne vahe. Kui see on väiksem kui 60 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakoormus ulatuda 60 protsendini vastava eelarveaasta põhitegevuse tuludest. 2020. aastal tehti kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse muudatus, millega suurendatakse ajutiselt kohalike omavalitsuste üksuste netovõlakoormuse ülempiiri.

2024.a lõpuni võib kohaliku omavalitsuse üksuse netovõlakoormus aruandeaasta lõpul ulatuda 80%-ni. Järgnevatel aastatel hakkab see vähenema 5% võrra.

Tõrva valla netovõlakoormuse prognoos 2023-2027

	2023 eeldatav	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	5 623 673	5 758 673	6 128 673	5 697 973	5 552 273
Netovõlakoormus (eurodes)	5 578 069	5 756 369	6 126 369	5 695 669	5 549 969
Netovõlakoormus (%)	51%	52%	53%	49%	46%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	8 751 739	8 897 360	8 629 275	8 218 490	7 800 455
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	80%	80%	75%	70%	65%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	3 173 670	3 140 991	2 502 906	2 522 821	2 250 486

9. EELARVESTRATEEGIA TÄITMISEGA SEOTUD RISKID JA NENDE MAANDAMINE

Tõrva valla eelarvestrateegia elluviimisega kaasnevad riskid on valla sise- või väliskeskkonnast tulenevate asjaolude arengud, mis võivad märkimisväärselt mõjutada visiooni ja eesmärkide saavutamist ning selle tarvis investeeringute rahastamise edukat elluviimist.

Olulisemad riskid, mille maandamisele tuleb tähelepanu pöörata on järgmised **majanduslikud riskid**.

Majanduskasvu aeglustumine, töökohtade arvu vähenemine ja tööpuuduse suurenemine, mille tagajärjel laekumised vallaeelarvesse jäävad kavandatud väiksemaks ning toimetulekuks osutatavat rahalist abi napib. Vallaeelarvesse alalaekumise tulemusena võib osa arengukavas planeeritud töid rahapuudusel lükkuda ajaliselt edasi või tuleb nende täitmiseks leida doonoritelt täiendavaid rahalisi vahendeid. Riiklikest vahenditest ja Euroopa Liidu struktuurifondidest toetus kavandatud mahus jääb projektide rahastamatuse tõttu saamata, mistõttu investeeringute loetelus tuleb teha muutusi. Ühe-aastase eelarve koostamise piiratus ja valla nelja aasta eelarvestrateegiast mittekinnipidamine viivad ümberkorraldusteni kavandatus. Teenuste/toodete hinnatõus, mille tulemusena kavandatud tööde läbiviimiseks sisendid kallinevad ei võimalda projekte õigeaegselt ellu viia. Keskvalitsus eirab kohalike omavalitsuste finantsautonoomiat, kehtestades kohustusi, mis ei ole ressursidega kaetud.

Võimalikud lahendid riskide maandamiseks:

- konservatiivse eelarvestrateegia elluviimine, paindlik finantsjuhtimine;

- projektitaotluste põhjalik ettevalmistamine ja nende järjekindel esitamine kaasfinantseerimise saamiseks riigieelarvest ja Euroopa Liidu struktuurivahenditest, projektide koostamise ja juhtimise võimekuse kasvatamine;
- selgitustöö, et vallas elavad inimesed registreeriks ennast rahvastikuregistris, mis suurendab üksikisiku tulumaksu laekumist vallaeelarvesse ja suurendab võimalusi investeerinuteks;
- vallavara ja teiste ressursside säästlik kasutamine, konservatiivse rahastamispoliitika viljelemine ja reservide seadmine;
- valla osutatavatelt teenustelt saadava omatulu suurendamine ja selle suunamine investeringuteks;
- erinevate finantseerijate kaasamine projektide rahastamisse, usaldusväärsete ja asjatundlike partneritega koostöö tööde teostamiseks ning teenuste osutamiseks;
- panustada eelkõige kohalikele omavalitustele seadusega sätestatud kohustuste täitmisele;
- investeringute tegemisel kalkuleerida eelnevalt nende tulevikus kaasnevate püsikulude rahastamise vajadust ja võimekust.

LISA 1 Tõrva valla eelarvestrateegia 2022-2027

Tõrva Vallavalitsus	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	10 175 590	10 939 674	11 121 700	11 505 700	11 740 700	12 000 700
Maksutulud	5 513 052	5 749 250	6 322 700	6 610 700	6 845 700	7 105 700
sh tulumaks	5 210 469	5 444 000	6 015 000	6 300 000	6 535 000	6 795 000
sh maamaks	302 338	305 000	307 000	310 000	310 000	310 000
sh muud maksutulud	246	250	700	700	700	700
Tulud kaupade ja teenuste müügist	550 329	600 000	515 000	520 000	520 000	520 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	4 030 971	4 564 424	4 269 000	4 360 000	4 360 000	4 360 000
sh tasandusfond	986 685	953 827	1 309 000	1 310 000	1 310 000	1 310 000
sh toetusfond	2 686 121	3 292 597	2 960 000	3 050 000	3 050 000	3 050 000
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	358 165	318 000				
Muud tegevustulud	81 238	26 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Põhitegevuse kulud kokku	9 730 435	10 247 173	10 450 000	10 690 000	10 830 000	10 950 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	943 372	821 798	1 450 000	1 480 000	1 520 000	1 540 000
Muud tegevuskulud	8 787 063	9 425 375	9 000 000	9 210 000	9 310 000	9 410 000
sh personalikulud	5 298 425	6 076 682	6 050 000	6 100 000	6 150 000	6 200 000
sh majandamiskulud	3 486 422	3 328 693	2 900 000	3 050 000	3 100 000	3 150 000
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed						
sh muud kulud	2 215	20 000	50 000	60 000	60 000	60 000
Põhitegevuse tulem	445 155	692 501	671 700	815 700	910 700	1 050 700
Investeeringustegevus kokku	-570 363	-1 269 280	-850 000	-1 185 700	-480 000	-905 000
Põhivara müük (+)	47 503	500 000	245 000	50 000		
Põhivara soetus (-)	-664 442	-570 280	-1 615 000	-2 215 000	-465 000	-1 035 000
sh projektide omaosalus	-146 763	-330 680	-780 000	-745 000	-215 000	-665 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	517 679	284 000	835 000	1 470 000	250 000	370 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-441 162	-1 325 000	-65 000	-265 000	-65 000	-65 000
Osaluste ning muude aktsiate ja osade	30 000	0				

müük (+)						
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	0	0				
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	0				
Antavad laenud (-)	0	0				
Finantstulud (+)	0	0				
Finantskulud (-)	-59 941	-158 000	-250 000	-225 700	-200 000	-175 000
Eelarve tulem	-125 208	-576 779	-178 300	-370 000	430 700	145 700
Finantseerimistegevus	-415 080	584 900	135 000	370 000	-430 700	-145 700
Kohustiste võtmine (+)	0	1 000 000	650 000	885 000	119 300	414 300
Kohustiste tasumine (-)	-415 080	-415 100	-515 000	-515 000	-550 000	-560 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-218 524	0	-43 300			
Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+ /-)	321 763	-8 121	0	0	0	0
sh nõuete muutus (- suurenemine/ + vähenemine)						
sh kohustiste muutus (+ suurenemine/ - vähenemine)						
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	45 604	45 604	2 304	2 304	2 304	2 304
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	5 038 773	5 623 673	5 758 673	6 128 673	5 697 973	5 552 273
sh üle 1 a perioodiga mittekatkestatav kasutusrent (konto 913100), sihtfinantseerimise kohustised (konto 253550), saadud ettemaksed (kontogrupp 2038)						
sh kohustised, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära	0	0				
Netovõlakoormus (eurodes)	4 993 169	5 578 069	5 756 369	6 126 369	5 695 669	5 549 969
Netovõlakoormus (%)	49,1%	51,0%	51,8%	53,2%	48,5%	46,2%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	8 140 472	8 751 739	8 897 360	8 629 275	8 218 490	7 800 455
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	80,0%	80,0%	80,0%	75,0%	70,0%	65,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	3 147 303	3 173 670	3 140 991	2 502 906	2 522 821	2 250 486
E/a kontroll (tasakaal)	0	0	0	0	0	0
Kohustiste võtmise kontroll	OK	OK	OK	OK	OK	OK
Põhitegevuse tulude muutus	-	8%	2%	3%	2%	2%
Põhitegevuse kulude muutus	-	5%	2%	2%	1%	1%
Omafinantseerimise võimekuse näitaja	1,05	1,07	1,06	1,08	1,08	1,10

Alljärgnevas tabelis on välja toodud valla soetatav põhivara, siin ei kajastu antavad toetused põhivara soetamiseks. Antavad toetused kajastuvad investeringute tabelis lk 12.

	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Investeeringuobjektid					
04 Majandus	228 920	325 000	375 000	175 000	675 000
sh toetuse arvelt	141 600	85 000	250 000	50 000	250 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	87 320	240 000	125 000	125 000	425 000

06 Elamu- ja kommunaalmajandus	93 000	0	0	270 000	200 000
sh toetuse arvelt	78 000			200 000	
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	15 000			70 000	200 000
08 Vabaaeg, kultuur ja religioon	83 360	290 000	1 840 000	20 000	160 000
sh toetuse arvelt	20 000	100 000	1 220 000	20 000	120 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	63 360	190 000	620 000	20000	40 000
09 Haridus	165 000	1 000 000	0	0	0
sh toetuse arvelt		650 000			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	165 000	350 000			
KÕIK KOKKU	570 280	1 615 000	2 215 000	465 000	1 035 000
sh toetuse arvelt	239 600	835 000	1 470 000	250 000	370 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	330 680	780 000	745 000	215 000	665 000

LISA 2 Tõrva valla sõltuvate üksuste eelarvestrateegia 2023-2027

	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Tõrva Tervisekeskus AS						
Põhitegevuse tulud kokku (+)	874 040	906 500	1 245 000	1 326 000	1 348 000	1 384 000
sh saadud tulud kohalikul omavalitsuselt						
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed						
sh saadud tulud muudelt arvestusüksusesse kuuluvatele üksustele						
Põhitegevuse kulud kokku (+)	816 537	895 000	1 180 000	1 230 000	1 265 000	1 295 000
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega						
sh tehingud muude arvestusüksusesse kuuluvate üksustega						
sh alates 2012 katkestamatud kasutusrendimaksed (arvestusüksusesse mitte kuuluvatele üksustele)						
Põhitegevustulem	57 503	11 500	65 000	96 000	83 000	89 000
Investeeringustegevus kokku (+/-)		-758 700				
Eelarve tulem	57 503	-747 200	65 000	96 000	83 000	89 000
Finantseerimistegevus (-/+)		700 000	-25 000	-30 000	-35 000	-35 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	94 743	-47 200	40 000	66 000	48 000	54 000
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	37 240					
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	85 590	38 390	78 390	144 390	192 390	246 390
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga		700 000	675 000	645 000	610 000	575 000
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakooormuse piirmäär (arvestusüksuse väline)						
sh võlakohustused (arvestusüksuse sisene)						
sh muud võlakohustused, mis kajastuvad ka KOV bilansis						
Netovõlakooormus (eurodes)	0	661 610	596 610	500 610	417 610	328 610
Netovõlakooormus (%)	0,0%	73,0%	47,9%	37,8%	31,0%	23,7%

Tõrva Veejõud OÜ	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	428 466	419 000	422 000	425 000	428 000	430 000
sh saadud tulud kohalikul omavalitsuselt						
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed						
sh saadud tulud muudelt arvestusüksusesse kuuluvatelt üksustelt						
Põhitegevuse kulud kokku (+)	478 035	386 700	398 974	411 323	419 950	420 000
sh tehingud kohaliku omavalitsuse üksusega						
sh tehingud muude arvestusüksusesse kuuluvate üksustega						
sh alates 2012 katkestamatud kasutusrendimaksed (arvestusüksusesse mitte kuuluvatele üksustele)						
Põhitegevustulem	-49 569	32 300	23 026	13 677	8 050	10 000
Investeeringustegevus kokku (+/-)						
Eelarve tulem	-49 569	32 300	23 026	13 677	8 050	10 000
Finantseerimistegevus (-/+)	-53 192	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-102 761	-17 700	-26 974	-36 323	-41 950	-40 000
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+/-)						
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	172 100	154 400	127 426	91 103	49 153	9 153
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	350 000	300 000	250 000	200 000	150 000	100 000
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)						
sh võlakohustused (arvestusüksuse sisene)						
sh muud võlakohustused, mis kajastuvad ka KOV bilansis						
Netovõlakoormus (eurodes)	177 900	145 600	122 574	108 897	100 847	90 847
Netovõlakoormus (%)	41,5%	34,7%	29,0%	25,6%	23,6%	21,1%

LISA 3 Arvestusüksuse eelarvestrateegia 2023-2027

Tõrva valla konsolideerimisgrupp	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	11 478 096	12 265 174	12 788 700	13 256 700	13 516 700	13 814 700
Põhitegevuse kulud kokku	11 025 007	11 528 873	12 028 974	12 331 323	12 514 950	12 665 000
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed	0	0	0	0	0	0
Põhitegevustulem	453 089	736 301	759 726	925 377	1 001 750	1 149 700
Investeeringustegevus kokku	-570 363	-2 027 980	-850 000	-1 185 700	-480 000	-905 000
Eelarve tulem	-117 274	-1 291 679	-90 274	-260 323	521 750	244 700
Finantseerimistegevus	-468 272	1 234 900	60 000	290 000	-515 700	-230 700
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-226 542	-64 900	-30 274	29 677	6 050	14 000
Nõuete ja kohustuste saldode	359 003	-8 121	0	0	0	0

muutus (+/-)						
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	303 294	238 394	208 120	237 797	243 847	257 847
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	5 388 773	6 623 673	6 683 673	6 973 673	6 457 973	6 227 273
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	5 085 479	6 385 279	6 475 553	6 735 876	6 214 126	5 969 426
Netovõlakoormus (%)	44,3%	52,1%	50,6%	50,8%	46,0%	43,2%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	9 182 477	9 812 139	10 230 960	9 942 525	9 461 690	8 979 555
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	80,0%	80,0%	80,0%	75,0%	70,0%	65,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	4 096 998	3 426 860	3 755 407	3 206 649	3 247 564	3 010 129